

Szczecin, dnia 7 grudnia 2021 r.

Zespół Radców Prawnych
ZUT

Sz. P. Alicja Kacprzak
Dział ds. Studenckich
ZUT
W miejscu

OPINIA PRAWNA

Wydana przez radcę prawnego Tomasza Uldynowicza w sprawie możliwości weryfikacji ważności dyplomów przez pracodawców

W związku z przedłożonym opiniującemu wnioskiem o wydanie opinii prawnej z 24 listopada 2021 r., wyjaśniam co następuje.

Zasady przetwarzania danych osobowych określone zostały przede wszystkim w przepisach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. Urz. UE L 119, s. 1) RODO.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 przetwarzanie jest zgodne z prawem wyłącznie w przypadkach, gdy - i w takim zakresie, w jakim - spełniony jest co najmniej jeden z poniższych warunków:

- a) **osoba, której dane dotyczą wyraziła zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych w jednym lub większej liczbie określonych celów;**
- b) przetwarzanie jest niezbędne do wykonania umowy, której stroną jest osoba, której dane dotyczą, lub do podjęcia działań na żądanie osoby, której dane dotyczą, przed zawarciem umowy;
- c) przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze;
- d) przetwarzanie jest niezbędne do ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą, lub innej osoby fizycznej;
- e) przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi;
- f) przetwarzanie jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora lub przez stronę trzecią, z wyjątkiem sytuacji, w których nadrzędny charakter wobec tych interesów mają interesy lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą, wymagające ochrony danych osobowych, w szczególności gdy osoba, której dane dotyczą, jest dzieckiem.

Akapit pierwszy lit. f) nie ma zastosowania do przetwarzania, którego dokonują organy publiczne w ramach realizacji swoich zadań.

Zasady przetwarzania danych osobowych przez pracodawców określają przepisy krajowe. W Polsce są to przede wszystkim przepisy art. 22¹ Kodeksu pracy. Jak stanowi §1 tego artykułu: Pracodawca żąda od osoby ubiegającej się o zatrudnienie podania danych osobowych obejmujących:

- 1) imię (imiona) i nazwisko;
- 2) datę urodzenia;
- 3) dane kontaktowe wskazane przez taką osobę;
- 4) wykształcenie;
- 5) kwalifikacje zawodowe;
- 6) przebieg dotychczasowego zatrudnienia.

Pracodawca żąda podania danych osobowych, o których mowa w § 1 pkt 4-6, gdy jest to niezbędne do wykonywania pracy określonego rodzaju lub na określonym stanowisku (§2).

Pracodawca żąda podania danych osobowych, o których mowa w § 1 pkt 4-6, gdy jest to niezbędne do wykonywania pracy określonego rodzaju lub na określonym stanowisku.

§ 3 Pracodawca żąda **od pracownika podania dodatkowo** danych osobowych obejmujących:

- 1) adres zamieszkania;
- 2) numer PESEL, a w przypadku jego braku - rodzaj i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 3) inne dane osobowe pracownika, a także dane osobowe dzieci pracownika i innych członków jego najbliższej rodziny, jeżeli podanie takich danych jest konieczne ze względu na korzystanie przez pracownika ze szczególnych uprawnień przewidzianych w prawie pracy;
- 4) wykształcenie i przebieg dotychczasowego zatrudnienia, jeżeli nie istniała podstawa do ich żądania od osoby ubiegającej się o zatrudnienie;
- 5) numer rachunku płatniczego, jeżeli pracownik nie złożył wniosku o wypłatę wynagrodzenia do rąk własnych.

Udostępnienie pracodawcy danych osobowych następuje w formie **oświadczenia** osoby, której dane dotyczą. **Pracodawca może żądać udokumentowania danych osobowych osób, o których mowa w § 1 i 3, w zakresie niezbędnym do ich potwierdzenia (art. 22¹§5 k.p.)**

Z przywołanych przepisów wynika generalny wniosek, że na etapie rekrutacji czy nawet na etapie późniejszym (po nawiązaniu stosunku pracy) pracodawcy nie mają podstaw prawnych do samodzielnej weryfikacji autentyczności dyplomu (wykształcenia) wystawionego przez uczelnię. Powinni ograniczyć się do oświadczenia pracownika. Ewentualne udokumentowanie danych osobowych określonych w §1 lub §3 art. 22¹ k.p. może nastąpić gdy jest to niezbędne do **potwierdzenia** danych osobowych. W przypadku wykształcenia pracodawcy mogą żądać zatem **od kandydatów** do pracy lub **od pracowników** np. dyplomu ukończenia studiów czy dodatkowego zaświadczenia o ukończeniu studiów. Istotne jest, że adresatem żądania udokumentowania danych osobowych dot. wykształcenia są kandydaci do pracy lub pracownicy. Przepis art. 22¹ §5 k.p. nie stanowi podstawy prawnej do żądania od innych podmiotów informacji o danych osobowych pracownika.

W związku z powyższym, w ocenie opiniującego, **brak jest generalnej podstawy prawnej do udzielania pracodawcom informacji na temat wykształceniu absolwenta.**

Podstawy takiej polscy pracodawcy nie mogą wywodzić na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. c lub f) RODO i przepisów Kodeksu pracy. Zakres uprawnień pracodawców do przetwarzania danych osobowych przez pracodawców nie obejmuje weryfikacji dyplomów ukończenia szkoły.

W każdym jednak przypadku, gdy do uczelni wpłynęły wnioski o weryfikację numeru dyplomu lub potwierdzenie wykształcenia, należy zwrócić się do wnioskodawcy o wskazanie konkretnej podstawy prawnej do przetwarzania danych osobowych wraz z dostarczeniem ewentualnych dowodów. Na podstawie odpowiedzi uzyskanej od pracodawcy trzeba będzie ocenić czy pracodawca wykazał wystąpienie jednej z podstaw przetwarzania danych osobowych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1 RODO.

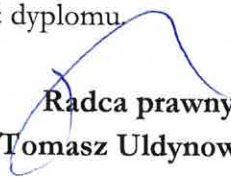
W ocenie opiniującego, sytuacja byłaby inna gdyby pracodawca dołączył do swojego wniosku zgodę pracownika (kandydata) na udostępnienie pracodawcy informacji o ważności wystawionego dyplomu. W takim przypadku podstawą udostępnienia przez Uczelnię informacji o wydanym przez Uczelnię dyplomie byłby przepis art. 6 ust. 1 pkt 1 lit a) RODO, a więc przypadek gdy **osoba, której dane dotyczą wyraziła zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych w jednym lub większej liczbie określonych celów**. Wówczas Uczelnia nie musi wzywać pracodawcy do wykazania wystąpienia jednej z podstaw przetwarzania danych osobowych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1 RODO

Jak wskazuje się w motywie 32 RODO zgoda powinna być wyrażona w drodze jednoznacznej, potwierdzającej czynności, **która wyraża odnoszące się do określonej sytuacji dobrowolne, świadome i jednoznaczne** przyzwolenie osoby, których dane dotyczą, na przetwarzanie dotyczących jej danych osobowych i która ma na przykład formę pisemnego (w tym elektronicznego) lub ustnego oświadczenia. Może to polegać na zaznaczeniu okienka wyboru podczas przeglądania strony internetowej, na wyborze ustawień technicznych do korzystania z usług społeczeństwa informacyjnego lub też na innym oświadczeniu bądź zachowaniu, które w danym kontekście jasno wskazuje, że osoba, której dane dotyczą, zaakceptowała proponowane przetwarzanie jej danych osobowych.

Z uwagi na to, że ciężar wykazania uzyskania zgody na przetwarzanie danych osobowych spoczywa na administratorze, opiniujący zaleca pozyskanie zgody na piśmie od osoby, której dane dotyczą (choćby w formie skanu dokumenty z własnoręcznym podpisem).

W ocenie opiniującego, za zgodę pracownika na weryfikację wykształcenia, nie można traktować ogólnej zgody na przetwarzanie danych osobowych jaką zamieszczają kandydaci do pracy w swoim CV lub liście motywacyjnym. Taka ogólnikowa zgoda owszem umożliwia przetwarzanie danych osobowych w procesie rekrutacji ale zbyt daleko idące byłoby zapatrywanie, iż zgodę tą można rozciągnąć też na samodzielną weryfikację przez pracodawcę autentyczności wystawionego dyplomu ukończenia szkoły wyższej. Uważam, że pracownik (kandydat) powinien wyrazić jednoznaczną zgodę na przetwarzanie przez pracodawcę jego danych osobowych celem weryfikacji wykształcenia pracownika (kandydata do pracy).

Do rozważenia pozostaje natomiast możliwość udzielania pracodawcom informacji ogólnych, zanonimizowanych, dotyczących np. daty wystawienia dyplomu dla danego numeru albumu studenta i w ten pośredni sposób potwierdzić autentyczność dyplomu

Radca prawny
Tomasz Uldynowicz